

Адл ила олам юзин обод қил!

# Куч-адолатда

Ўзбекистон Республикаси Олий судининг ҳуқуқий газетаси

● <http://www.kuch-adolatda.sud.uz>

● 1998 йил 29 августдан чиқа бошлаган.

2023 йил  
24 март,  
жума  
№ 13-14 (944)

## ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИДАГИ ВАЗИФАЛАР МУҲОКАМА ҚИЛИНДИ

Президент Шавкат Мирзиёев  
расислигида 23 марта озиқ-  
овқат маҳсулотларини кўпай-  
тириш, баҳорги экин мавсуми-  
ни самарали ташкил этиши  
чора-тадбирлари юзасидан видео-  
сеплектор йигилиши ўтказилиди.

Озиқ-овқат таъминоти аҳоли  
фаровонлигига ва инфляцияни  
жиловлашда энг муҳим омиллар-  
дан бири. Сўнгги йилларда озиқ-  
боп маҳсулотлар етишишига 200  
минг гектар ер ажратилгани ҳамда  
500 минг гектар кўшимча ерлар  
фойдаланишга киритилган ички  
бозорда нарх-навони барқарор  
сақлашга хизмат қилаяпти.

Халқ дастурхони тўкин бўлиши  
учун давлатимиз раҳбарининг фар-  
мони билан 2024 йил 1 январгача 35  
турдаги озиқ-овқат маҳсулотларига  
божлардан имтиёз берилди. Бундан  
ташкари, 1 майдан ижтимоий  
реестрга кирган аҳолига мол, кўй ва  
парранда гўсти, тухум ва ўсимлик  
ёғи харид қисса, кўшилган қиммат  
солиги қайтарилади. Бу орқали 2  
миллиондан ортиқ оиласа енгиллик  
бўлади.

Жаҳонда охирги икки йилда озиқ-  
овқат инфляцияси йилига 15-20 фо-  
издан пасаймаяпти. Ўсимлик ёғи,  
сугут ва гўштнинг нархи сўнгги 30  
йилдаги энг юкори дараҷага кўта-  
рилган. Транспортда ташиш, ўғит ва  
ёқилги харажатлари ошиб кетгани  
ҳам озиқ-овқат нархларига ўз таъ-

сирини кўрсатапти.

Таҳлилларга кўра, бу ҳолат 2023  
йилда ҳам, келгуси йилларда ҳам  
сакланниб қолади. Шу боис озиқ-  
овқат маҳсулотларини кўпайтириш,  
одамларни банд қилиш бўйича кў-  
шимча имкониятлар топиш керак.

Йигилишда ҳудудлардаги ана  
шундай имкониятлар таҳлил қилиниб,  
уларни ишга солиш чора-тад-  
бирлари белгиланди.

Озиқ-овқат етишириш учун  
ҳамма шароит қилиб берилди. Бош-  
ка кўшимча ер беришининг иложи  
йўқ. Энди илм, меҳнат ва самарали  
технологиялар билан маҳсулдор-  
ликни ошириш керак, – деди Шавкат  
Мирзиёев.

Ўтган йили озиқ-овқат етишири-  
шига имтиёзли кредитлар ажра-  
тиши, ургу, кўчут, ўғит ва маҳсулот  
сотиб олишин тўғридан-тўғри мо-  
лияштириши йўлга кўйилгани  
яхши самара берган эди. Жорий  
йилда бу мақсадга 6 триллион 200  
миллиард сўм маблагъ ажратилиши  
белгиланди.

Жўмладан, Қишлоқ хўжалиги  
жамғармасидан мева-сабзавотчи-  
ликка айланма маблаглар учун 700  
миллиард сўм йўналирилди.

Қишлоқ хўжалиги вазирлиги 130  
миллион доллар маблагни тадбир-  
корларга тўғридан-тўғри ажратади.  
Бўнинг учун тадбиркорлар ўз лойи-  
ҳаларини вазирликнинг шаффо  
электрон платформаси орқали так-

дим қилади. Ажратилган кредиттинг  
20 фоизи олдиндан, қолган 80 фо-  
изи 10 йил давомида бўлиб-бўлиб  
тўпланади. Бунда "банк устасаси"  
бўлмаган тифайли кредит фоизи  
ҳам арzon бўлади.

Шунингдек, JICA томонидан озиқ-  
овқат етишириш ва қайта ишлашга  
200 миллион доллар ажратилаётга-  
ни қайд этилди.

Ушбу маблаглардан самарали  
фойдаланиб, янги боғлар ташкил  
қилиш зарурлиги таъкидланди.

Қишлоқ хўжалигини саноат-  
лаштириш, одамларни ишли қилиш  
борасидаги имкониятлар ҳам кўр-  
сатиб ўтилди. Масалан, пилла бир  
ойда энг тайёр бўладиган даромади  
маҳсулот. Лекин, туманларда  
бу бўйича лойиҳа кам.

Шу боис аҳолига яқин лалми ва  
яйлов майдонларни ўзлаштириб,  
пилла кластерлари ташкил қилиш  
вазифаси кўйилди. Бу ерлар  
Вьетнам тажрибаси асосида одам-  
ларга 1-2 гектардан ҳам тут, ҳам  
озик-овқат экиш учун берилади.  
Натижада тармоқда 2 миллион аҳо-  
ленинни банд қилиш ва 600 миллион  
доллар кўшишга экспорт имконияти  
пайдо бўлади.

Яна бир фойдаланимлаётган  
манба – дала ва коллектор-дрен-  
нажлар атрофидаги ерлар. Бундай  
жойларни аниқлаб, фермер  
хўжалиги ишчилари ва эҳтиёж-  
манд аҳолига ижарага бериш мум-  
кин.

кинлиги айтилди.

Йигилишда қишлоқ хўжалигини  
техника билан таъминлаш масалалар-  
ни ҳам тўхталиб ўтилди.

Бугунги кунда кластер, фермер  
ва дехқонлардан 11 мингга яқин тех-  
ника ва агрегатларга талаб шакл-  
лантирилган. Шу боис 1 апрелдан  
маҳаллий ишлаб чиқарилган барча  
техникалар харида учун 15 фоиз  
субсидия бериладиган бўлди. Им-  
порт килинган техникалар уч йил  
муддатга божхона божи ва утили-  
зация ўйғимидан озод қилинади,  
улар бўйича кўшилган қиммат со-  
лигини кечикириб тўлашга рұксат  
берилади. Техника харида учун 10  
йил муддатга 10 фоизлик кредитлар  
ажратилади. Мутасаддиларга буни  
молияштириш бўйича топширик  
берилади.

Инвестициялар, саноат ва савдо  
вазирлигига кўп импорт бўлаётган  
25 турдаги озиқ-овқат маҳсулотла-  
рини юртимизда ишлаб чиқариш  
бўйича лойиҳаларни кўпайтириш ваз-  
ифаси кўйилди. Иктиносид овсита-  
ларни кўллаб, дехқонлар ва тадбир-  
корларга қулай шароитлар яратиш  
юзасидан кўрсатмалар берилди.

Йигилишда мухокама килинган  
масалалар бўйича тармоқ ва ҳудуд-  
лар раҳбарларининг ҳисоботлари,  
тадбиркорларнинг фикрлари эши-  
тилди.

ЎЗА

Ўзбекистон Республикаси Президентининг  
КАРОРИ

## АҲОЛИГА МАҶМУРИЙ ЖАРИМАЛАРНИ ТЎЛАШДА ҚЎШИМЧА ҚУЛАЙЛИКЛАР ЯРАТИШ ҲАМДА СОҲАДА КОРРУПЦИОН ОМИЛЛАРНИ БАРТАРАФ ЭТИШ ЧОРА-ТАДБИRLARI TЎҒРИСИДА

Аҳолига маҷмурлий жарималарни тўлашда қўшимча қулайликлар яратиш ва жарима юқини камайтириш, кўлланилган жарималарни ижро этиши тизимини янада соддапаштириш, шунингдек, давлат органларининг аҳоли билан муносабатла-рида ортича бюрократик тўсиқларни ва коррупцион омилларни бартараф этиш максадида:

1. 2023 йил 1 майдан бошлаб маҷмурлий хукук-бузарларни бўйича кўлла-нилган жаримани ихтиёрий тўлаш тизими янада соддапаштирилсин. Унга кўра:

хукукбузар унга жарима солиши тўғрисидаги карор топширилган кундан бошлаб ўн беш кун ичидаги жарима миқдорининг 50 фоизини, ўттиз кун ичидаги 70 фоизини ихтиёрий равиша тўлаган тақдирда, у жариманинг қолган қисмини

хукукбузар унга жарима солиши тўғрисидаги карор топширилган кундан бошлаб ўн беш кун ичидаги жарима миқдорини ихтиёрий равиша тўлаган тақдирда, у жариманинг қолган қисмини

хукукбузар унга жарима солиши тўғрисидаги карор топширилган кундан бошлаб ўн беш кун ичидаги жарима миқдорини ихтиёрий равиша тўлаган тақдирда, у жариманинг қолган қисмини

хукукбузар унга жарима солиши тўғрисидаги карор топширилган кундан бошлаб ўн беш кун ичидаги жарима миқдорини ихтиёрий равиша тўлаган тақдирда, у жариманинг қолган қисмини

хукукбузар унга жарима солиши тўғрисидаги карор топширилган кундан бошлаб ўн беш кун ичидаги жарима миқдорини ихтиёрий равиша тўлаган тақдирда, у жариманинг қолган қисмини

хукукбузар унга жарима солиши тўғрисидаги карор топширилган кундан бошлаб ўн беш кун ичидаги жарима миқдорини ихтиёрий равиша тўлаган тақдирда, у жариманинг қолган қисмини

хукукбузар унга жарима солиши тўғрисидаги карор топширилган кундан бошлаб ўн беш кун ичидаги жарима миқдорини ихтиёрий равиша тўлаган тақдирда, у жариманинг қолган қисмини

хукукбузар унга жарима солиши тўғрисидаги карор топширилган кундан бошлаб ўн беш кун ичидаги жарима миқдорини ихтиёрий равиша тўлаган тақдирда, у жариманинг қолган қисмини

хукукбузар унга жарима солиши тўғрисидаги карор топширилган кундан бошлаб ўн беш кун ичидаги жарима миқдорини ихтиёрий равиша тўлаган тақдирда, у жариманинг қолган қисмини

хукукбузар унга жарима солиши тўғрисидаги карор топширилган кундан бошлаб ўн беш кун ичидаги жарима миқдорини ихтиёрий равиша тўлаган тақдирда, у жариманинг қолган қисмини

хукукбузар унга жарима солиши тўғрисидаги карор топширилган кундан бошлаб ўн беш кун ичидаги жарима миқдорини ихтиёрий равиша тўлаган тақдирда, у жариманинг қолган қисмини

хукукбузар унга жарима солиши тўғрисидаги карор топширилган кундан бошлаб ўн беш кун ичидаги жарима миқдорини ихтиёрий равиша тўлаган тақдирда, у жариманинг қолган қисмини

хукукбузар унга жарима солиши тўғрисидаги карор топширилган кундан бошлаб ўн беш кун ичидаги жарима миқдорини ихтиёрий равиша тўлаган тақдирда, у жариманинг қолган қисмини

хукукбузар унга жарима солиши тўғрисидаги карор топширилган кундан бошлаб ўн беш кун ичидаги жарима миқдорини ихтиёрий равиша тўлаган тақдирда, у жариманинг қолган қисмини

хукукбузар унга жарима солиши тўғрисидаги карор топширилган кундан бошлаб ўн беш кун ичидаги жарима миқдорини ихтиёрий равиша тўлаган тақдирда, у жариманинг қолган қисмини

хукукбузар унга жарима солиши тўғрисидаги карор топширилган кундан бошлаб ўн беш кун ичидаги жарима миқдорини ихтиёрий равиша тўлаган тақдирда, у жариманинг қолган қисмини

хукукбузар унга жарима солиши тўғрисидаги карор топширилган кундан бошлаб ўн беш кун ичидаги жарима миқдорини ихтиёрий равиша тўлаган тақдирда, у жариманинг қолган қисмини

хукукбузар унга жарима солиши тўғрисидаги карор топширилган кундан бошлаб ўн беш кун ичидаги жарима миқдорини ихтиёрий равиша тўлаган тақдирда, у жариманинг қолган қисмини

хукукбузар унга жарима солиши тўғрисидаги карор топширилган кундан бошлаб ўн беш кун ичидаги жарима миқдорини ихтиёрий равиша тўлаган тақдирда, у жариманинг қолган қисмини

хукукбузар унга жарима солиши тўғрисидаги карор топширилган кундан бошлаб ўн беш кун ичидаги жарима миқдорини ихтиёрий равиша тўлаган тақдирда, у жариманинг қолган қисмини

хукукбузар унга жарима солиши тўғрисидаги карор топширилган кундан бошлаб ўн беш кун ичидаги жарима миқдорини ихтиёрий равиша тўлаган тақдирда, у жариманинг қолган қисмини

хукукбузар унга жарима солиши тўғрисидаги карор топширилган кундан бошлаб ўн беш кун ичидаги жарима миқдорини ихтиёрий равиша тўлаган тақдирда, у жариманинг қолган қисмини

хукукбузар унга жарима солиши тўғрисидаги карор топширилган кундан бошлаб ўн беш кун ичидаги жарима миқдорини ихтиёрий равиша тўлаган тақдирда, у жариманинг қолган қисмини

хукукбузар унга жарима солиши тўғрисидаги карор топширилган кундан бошлаб ўн беш кун ичидаги жарима миқдорини ихтиёрий равиша тўлаган тақдирда, у жариманинг қолган қисмини

хукукбузар унга жарима солиши тўғрисидаги карор топширилган кундан бошлаб ўн беш кун ичидаги жарима миқдорини ихтиёрий равиша тўлаган тақдирда, у жариманинг қолган қисмини

хукукбузар унга жарима солиши тўғрисидаги карор топширилган кундан бошлаб ўн беш кун ичидаги жарима миқдорини ихтиёрий равиша тўлаган тақдирда, у жариманинг қолган қисмини

х



Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг  
ҚАРОРИ

## Судлар томонидан солиқ қонунчилигини қўллашнинг айрим масалалари ҳақида

► (Бошланиши  
1 ва 2-бетларда)

### Иқтиносий судларда кўриладиган солиқка оид низолар бўйича

34. Судларга тушунтирилсинки, судга солик органи Солик кодексида назарда тутилган солиқка оид хукуқбазарликлар тўғрисидаги ишлар бўйича молиявий санкция кўллаш тўғрисида ариза билан мурожаат этгандан, молиявий санкция кўллаш солиқ органининг ваколатига кириши сабабли, бундай аризани Ўзбекистон Республикаси Иқтиносий процессуал кодекси 154-моддаси биринчи қисмининг 1-бандига асосан қабул қилини рад этилиши, агар ариза иш юритишга қабул қилинган бўлса, Ўзбекистон Республикаси Иқтиносий процессуал кодекси 110-моддаси биринчи қисмининг 1-бандига асосан иш юритиш тугатилиши лозим.

Солиқ органи томонидан солиқ тўловчининг (солиқ агентининг) банкдаги хисобвараклари бўйича операцияларни тўхтатиб тuriш тўғрисида ариза билан мурожаат этилганда судлар солиқ тўловчининг (солиқ агентининг) банкдаги хисобвараклари бўйича операцияларни тўхтатиб тuriш учун Солик кодекси 111-моддасининг учинчи қисмida кўрсатиб ўтилган асослар мавжудлигини ҳамда солиқ органи томонидан солиқ тўловчининг (солиқ агентининг) банкдаги хисобвараклари бўйича операцияларни солиқ ор-

ганининг раҳбари (раҳбар ўринбосари) томонидан ўн кундан кўп бўлмаган муддатга тўхтатиб тuriш тўғрисидаги қарори мавжудлигини ўрганиши лозим.

35. Суднинг қарорига асосан тўловга қобилиятисиз деб топилган ва тугатишга доир иш юритиш давом этгандан юридик шахс ёки якка тартибдаги тадбиркорга нисбатан солиқ органи томонидан молиявий жарима кўллаш ёхуд банклардаги хисобвараклари бўйича операцияларни тўхтатиб тuriш ҳақидаги ариза билан мурожаат қилинган бўлса, ушбу талаблар тўловга қобилиятисизлик тўғрисидаги иш доирасида кўрилмаслиги сабабли ариза судда мазмунан кўриб чиқилиши лозим.

Бироқ суднинг қарорига асосан тўловга қобилиятисиз деб топилган ва тугатишга доир иш юритиш давом этгандан юридик шахсга нисбатан солиқ органи томонидан банклардаги хисобвараклари бўйича операцияларни тўхтатиб тuriш ҳақидаги ариза билан мурожаат қилинганда, "Тўловга қобилиятисизлик тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг 148-моддасига биноан тугатиш бошқарувчиси томонидан қарздорнинг барча хисобвараклари ёпишли ва ягона хисобварак очилишини инобатга олиб, ушбу аризани қаноатлантириш рад этилиши лозим.

36. Солик кодекси 269-моддаси биринчи қисмининг 3-бандига етказиб берувчи томонидан тақдим

этилган ҳисобварак-фактураплар қонунчиликда белгиланган тартибда ҳақиқий эмас деб эътироф этилиши назарда тутилган бўлиб, бу ўз навбатида хисобварак-фактурапларни ҳақиқий эмас деб топиш тўғрисидаги низо судга таалукли эканлигини англатмайди.

### Фуқаролик ишлари бўйича судларда кўриладиган солиқка оид низолар бўйича

37. Фуқаролар ва солик органлари ўртасидаги солиқлар ҳамда бошқа мажбурий тўловлар бўйича ҳар қандай низо фуқаролик ишлари бўйича судлар томонидан ҳақиқидаги ариза билан мурожаат қилинади.

Судлар шуни назарда тутиши лозимки, Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик процессуал кодекси 171-моддаси биринчи қисмининг 6-бандига мувофиқ, солик органининг фуқаролардан солиқлар ва бошқа мажбурий тўловлар бўйича қарздорликни ундириши тараба фуқаролик ишлари бўйича судлар томонидан суд бўйрги бериш орқали ҳақ қилинади.

Солиқлар ва бошқа мажбурий тўловларни тўлаш ҳамда ушбу тўловлар миқдори тўғрисида тарафлар ўртасида низо вужудга келган тақдирда, ушбу масала даъво ишини юритиш тартибида ҳақ қилинади.

38. Солик органининг фуқаролардан солиқлар ва бошқа мажбурий тўловларни ундириши ёки фуқароларни солик органидан ортиқча миқдорда тўланган тўлов-

ларни қайтариш ёхуд уни қайта ҳисоблаш тўғрисидаги ишларни ҳақ қилинада, судлар фуқароларнинг қарздорлиги ёки тўловларни ортиқча тўланганлиги қайси солиқ турдидан келиб чиқсанлигини ҳамда унинг миқдори тўғри ҳисобланганлигини текшириши лозим.

39. Судлар фуқаролардан мулкни реализация қилишдан олинган даромадлардан ҳисобланган солиқни ундириши ҳақидаги талабларни кўриб чиқиша, Солик кодекси 375-моддасининг 4-бандидан келиб чиқиб, ушбу даромадлар мазкур мол-мulkни реализация қилиш суммасининг ҳужжатлар билан тасдиқланган уни олиш қийматидан ошган қисми сифатида аниқланшига, мазкур қийматни тасдиқловчи ҳужжатларни кўриб чиқиша, Солик кодекси 375-моддасининг 4-бандидан келиб чиқиб, ушбу даромадлар мазкур мол-мulkни реализация қилиш қиймати, кўчмас мулк бўйича эса – кадастр қиймати ҳамда реализация қилиш нархи ўртасидаги ижобий фарқ даромад деб эътироф этилишини инобатга олиши керак.

Судларга тушунтирилсинки, реализация қилинган кўчмас мулкнинг кадастр қиймати аниқланмаган (ноль қийматда белгиланган) тақдирда, мазкур соликнинг миқдори фақат кадастр органни томонидан ушбу кўчмас мулкнинг кадастр қиймати

ларни қайтариш ёхуд уни қайта ҳисоблаш тўғрисидаги ишларни ҳақ қилинада, судлар фуқароларнинг қарздорлиги ёки тўловларни ортиқча тўланганлиги қайси солиқ турдидан келиб чиқсанлигини ҳамда унинг миқдори тўғри ҳисобланганлигини текшириши лозим.

40. Юкори инстанция судлари солик муносабатларидан келиб чиқадиган ишлар бўйича биринчи инстанция судлари чиқарган суд қарорларининг қонунйилиги ва асослигини тегиши тартибда текширилишини таъминлаши, ўйл кўйилган конун бузилишларини ўз вақтида аниқлаши ва бартараф этиши лозим.

41. Юкори инстанция судлари солик муносабатларидан келиб чиқадиган ишлар бўйича биринчи инстанция судлари чиқарган суд қарорларининг қонунйилиги ва асослигини тегиши тартибда текширилишини таъминлаши, ўйл кўйилган конун бузилишларини ўз вақтида аниқлаши ва бартараф этиши лозим.

42. Коракалпогистон Республикаси суди, вилоятлар ва Тошкент шаҳар судлари, Коракалпогистон Республикаси маъмурӣ суди, вилоятлар ва Тошкент шаҳар маъмурӣ судлари солик қонунчилигини қўллашга доир ишлар бўйича суд амалиётини мунтазам равишда умумлаштириб бориши ва мазкур тоифадаги ишлар кўрилишида суд хатоларининг олдинги олиш юзасидан чоралар кўриши лозим.

Б. ИСЛАМОВ

Пленум котиби,  
Олий суд судьяси

И. АЛИМОВ

белгилангандан кейингина ҳисобланниши мумкин.

### Якунловчи қоидалар

40. Судлар солиқка оид низоларни кўриб чиқиш натижаси бўйича қонунчилик бузилган ҳар бир ҳолат бўйича мансабдор шахсларнинг ҳавобарлариги масалаларини ҳақ қилинада, судлар фуқароларни кўриб чиқиша, Солик кодекси 375-моддасининг 4-бандидан келиб чиқиб, ушбу даромадлар мазкур мол-мulkни реализация қилиш суммасининг ҳужжатларни кўриб чиқиша, Солик кодекси 375-моддасининг 4-бандидан келиб чиқиб, ушбу даромадлар мазкур мол-мulkни реализация қилиш қиймати, кўчмас мулк бўйича эса – кадастр қиймати ҳамда реализация қилиш нархи ўртасидаги ижобий фарқ даромад деб эътироф этилишини инобатга олиши керак.

Судларга тушунтирилсинки, реализация қилинган кўчмас мулкнинг кадастр қиймати аниқланмаган (ноль қийматда белгиланган) тақдирда, мазкур соликнинг миқдори фақат кадастр органни томонидан ушбу кўчмас мулкнинг кадастр қиймати

Судларга тушунтирилсинки, реализация қилинган кўчмас мулкнинг кадастр қиймати аниқланмаган (ноль қийматда белгиланган) тақдирда, мазкур соликнинг миқдори фақат кадастр органни томонидан ушбу кўчмас мулкнинг кадастр қиймати

Б. ИСЛАМОВ

Пленум котиби,  
Олий суд судьяси

И. АЛИМОВ

## ●Моҳият

### Сенаторлар томонидан малькулланган қонун



*Судлар иш юритувини ҳалиқаро  
стандартларга мувофиқ  
такомиллаштиришига қаратилган*

### ► (Бошланиши 1-бетда)

Шу билан бирга, 2022–2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегиясида суд-хукук соҳаси амалга оширилиши лозим бўлган устувор вазифалар ўз аксими топди.

Одил судловни самарали таъминлаш зарурити давлатимиз раҳбари 2022 йил якунда Олий Мажлис ва Ўзбекистон халқига йўллаган Мурожаатномасида яна бир бор қайд этилди.

Шу маънода одил судловни таъминлаш ва суд-хукук соҳасини янада такомиллаштириш давлатнинг бosh мақсадларидан биридан. Бу мақсаднинг туб негизида фуқароларнинг хукук ва эркинликларини қонунйилиги ва асослигини тегиши тартибда текширилишини таъминлаши, ўйл кўйилган конун бузилишларини ўз вақтида аниқлаши ва бартараф этиши лозим.

42. Коракалпогистон Республикаси суди, вилоятлар ва Тошкент шаҳар судлари, Коракалпогистон Республикаси маъмурӣ суди, вилоятлар ва Тошкент шаҳар маъмурӣ судлари солик қонунчилигини қўллашга доир ишлар бўйича суд амалиётини мунтазам равишда умумлаштириб бориши ва мазкур тоифадаги ишлар кўрилишида суд дадилларни олдингари олиш юзасидан чоралар кўриши лозим.

Б. ИСЛАМОВ

Пленум котиби,  
Олий суд судьяси

И. АЛИМОВ

такорон ижро қилинмагани учун дастлаб кўлланган суд жаримасини оширилган миқдорда кўллаш тартиби мустаҳкамланмоқда;

**тўртингичдан**, оммавий-хукукий муносабатлардан келиб чиқадиган ишлар бўйича тарафлар яратувчи механизмларидан;

**бешинчидан**, суд тизимида "ягона дарча" таъмийлини кенг жорий этиши, жумладан, судлар томонидан даъво аризаси, ариза ҳамда шикоятини таъминлаши, ўйл кўйилган конун бузилишларини ўз вақтида аниқлаши ва бартараф этиши лозим;

**олтинчидан**, маъмурӣ суднинг қонуний кучга кирган ҳақ қилув қарорига аниқланган ҳолатлар бошқа ишни кўраётган фуқаролик ишлари бўйича суд учун мажбурий хиобнаниши беътишини таъминлаши, ўйл кўйилган конун бузилишларини ўз вақтида аниқлаши ва бартараф этиши таъкиланмоқда;

**еттингичдан**, бир суд иши доирасида баъзилари маъмурӣ судга, бошқалари эса, фуқаролик ишлари бўйича судга таалукли бўлган бир нечта талабни бирлаштириш таъкиланмоқда;

**саккинчидан**, апелляция шикояти ва протестини кўриб чиқиши муддати суд раиси томонидан эмас, балки ишни кўраётган судларни таъкиланмоқда;

**таклиничидан**, ўзгаравчиликни таъминлаши, ўйл кўйилган конун бузилишларини таъкиланмоқда;

**тадбиркорлик** субъектларни хукукларининг самарали ҳимоя қилинишини таъминлаши, ўйл кўйилган конун бузилишларини таъкиланмоқда;

**тадбиркорлик** субъектларни хукукларининг самарали ҳимоя этилишини таъминлаши;

**Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг  
ҚАРОРИ**

**Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг фуқаролик ишлари бўйича айрим  
қарорларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида**

**►(Бошланиши 1-бетда)**

учинчи ва тўртнинчи хатбошилари тегишинча тўртнинчи ва бешинчи хатбошилар деб ҳисоблансан.

2. Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг “Судлар томонидан мулкни рўйхат (арест)дан чиқарии ҳақидаги ишларни кўришда қонунчиликнинг кўлланиши тўғрисида” 1993 йил 16 апрелдаги 13-сонли қарори 1-бандининг тўртнинчи хатбошидаги “эн кам ойлик иш ҳақининг икки баравари” деган сўзлар “базавий ҳисоблаш миқдорининг икки баравари” деган сўзлар билан алмаштирилсан.

3. Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг “Хусусийлаштирилган турар жойларга эгалик қилиш, улардан фойдаланиши ва уларни тасарруф қилиш билан боғлиқ ишлар бўйича суд амалиёти ҳақида” 1997 йил 2 майдаги 3-сонли қарори 6-бандининг учинчи хатбошиси қўйидаги таҳрирда баён қилинсан:

“Судларга тушунтирилсинки, фуқаро эгаллаб турган турар жойни хусусийлаштириш рад қилиниши устидан шикоят маъмурий судлар судловига тааллукли”.

4. Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг “Маънавий зарарни қоплаш ҳақидаги қонунларни кўллашнинг айрим масалалари тўғрисида” 2000 йил 28 апрелдаги 7-сонли қарори:

3-бандининг учинчи хатбошиси “ушлаб туриш” деган сўзлардан кейин “шунингдек ҳар қандай қийноқка солини ва бошқа шафкатсиз, ғайриинсоний ёки қадр-кимматни камситувчи муомала ҳамда жазо турларни кўллаш” деган сўзлар билан тўлдирилсан;

9-бандининг учинчи хатбошиси қўйидаги таҳрирда баён қилинсан:

“Реабилитация этилганинг маънавий зиёнини үндиришга бўлган хукуки оқлови ҳукми чиқарилганидан ёки жиноят иши тутагитланидан кейин вужудга келишини назарда тутиш лозим (ЖПК 302, 303, 306, 309 ва 310-моддалари). Реабилитация этилганга етказилган маънавий зиёнини үндириш ҳақидаги дэвъо фуқаролик иши юритиш тартибида кўрилади (ФК 1021-моддаси)”.

5. Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг “Уй-жой низолари бўйича суд амалиёти ҳақида” 2001 йил 14 сентябрдаги 22-сонли қарори:

7-бандининг икkinchi хатбошидаги “асос бўлади” деган сўзлар “асос бўлиши мумкин” деган сўзлар билан алмаштирилсан;

24-бандининг икkinchi хатбошидаги “бўйича экспертиза тайинлаш, ўтказиш ва эксперт хуносасига баҳо беришда суд амалиётида келиб чиқадиган айрим масалалар ҳақида” 2008 йил 12 декабрдаги 24-сонли қарори:

23-банди қўйидаги таҳriрda баён қилинсан:

“23. Тарафлар узрсиз сабабларга кўра тадқиқот предметини экспертига топширишдан ёки экспертиза ўтказида шахсан штирик этишдан бош тортган ҳолатларда судлар Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг “Судлар томонидан фуқаролик ишлари бўйича далиллар ва исботлашга оид қонун нормаларини кўллаш амалиёти тўғрисида” 2020 йил 19 декабрдаги 35-сонли қароринин 18-бандидаги тушунтиришга асосланишлари лозим”.

8. Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг “Фуқаролик ишлари бўйича суд ҳаражатларини үндириш амалиёти тўғрисида” 2009 йил 24 ноябрдаги 14-сонли қарори:

10-банди: биринчи хатбошиси қўйидаги таҳriрda баён қилинсан:

“Судга давлат божи тўлланмаган ариза келиб тушганда, судья аризачи қонун билан давлат божини тўлашдан озод қилинган-қилинганини текшириши шарт. Бунда шуни назарда тутиш лозимки, “Давлат божи тўғрисида”ги Қонунда назарда тутилган фуқаролик ишлари бўйича давлат божидан озод қилинган жисмоний ва юридик шахслар рўйхати қатъий ҳисобланади”;

2-бандининг “в” кичик банди қўйидаги таҳriрda баён қилинсан:

“в) ўйнинг ёрдамчи иморатларнинг устига, ёнига қўшимча иморатлар қуриш ёки уларни қайта куриш тўғрисидаги, башарти бунга умумий улуши мулкнинг бошқа иштирокчилари эътироф билдириган бўлса”;

3-бандининг биринчи хатбошиси қўйидаги таҳriрda баён қилинсан:

“Конунчиликда белгиланган тартибида ажратиб берилган ер участ-

касида ўзбошимчалик билан курилган иморатга нисбатан мулк хукукини эътироф этиш тўғрисидаги, шу жумладан, ана шундай уйга нисбатан олди-сотди, ҳадъя, айирбашлаш, мерос олиши, шунингдек уйни бўлиш билан боғлиқ даъвалар, ўзбошимчалик билан иморат қурган шахс ёки бошқа манфаатдор шахс томонидан тақдим қилинганидан катни назар, судларга тааллукли эмас, Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодекси 212-моддасининг тўртнинчи кисмидан назарда тутилган ҳоллар бундан мустасно”;

5-бандининг икkinchi хатбошиси қўйидаги таҳriрda баён қилинсан:

“Курилиши тугалланмаган бино ва иншоотлар Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 29 декабрдаги 1060-сонли қарори 1-оловасининг 35, 36-бандираги (Кўймас мулк обьектларига бўлган хукукларни давлат рўйхатидан ўтказиш тартиби тўғрисидаги Низом) асоссан давлат рўйхатидан ўтказилмаган бўлса, бошқа шахсга бегоналаштирилиши мумкин эмас”;

6-бандидан “Айрим ҳолларда, судлар ишнинг барча ҳолатларини иншоатни олиб, мазкур шахсларнинг уйининг бир кисмiga нисбатан мулк хукукини эътироф этиши мумкин. Бунда тарафларнинг ўзаро ҳақиқий муносабатлари синчковлик билан текширилиши, уй курилишида уйнинг бир кисмiga нисбатан мулк хукуki бор деб эътироф этишида га даъвогарлик қилаётган шахсларнинг иштироқида амалга оширилганлиги сабаблари, тарафлар ўртасида уйга нисбатан умумий мулкнинг вужудга келиши тўғрисидаги келишиш бўлган-бўлмаганини аниқланиши зарур” деган сўзлар билан алмаштирилсан;

7-бандининг биринчи хатбошидаги “ФПК 241-моддасида” деган сўзлар “ФПК 34-моддасида” деган сўзлар билан алмаштирилсан;

10-бандининг икkinchi хатбошидаги “давлат божи” деган сўзлар “ФПК 34-моддасида” деган сўзлар билан алмаштирилсан;

12-бандининг учинчи хатбошидаги “(ФПК 195-моддаси)” деган сўзлар “(ФПК 196-моддаси)” деган сўзлар билан алмаштирилсан;

13-бандидаги “уйга киритиш” деган сўзлардан кейин “, болалар тарбияси билан боғлиқ низолар” деган сўзлар билан тўлдирилсан;

8-банди чиқарib ташлансан;

18-бандидаги “хокимиятнинг рухсати” деган сўзлар “органдар рухсатномаси” деган сўзлар билан алмаштирилсан.

7. Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг “Фуқаролик ишлари бўйича экспертиза тайинлаш, ўтказиш ва эксперт хуносасига баҳо беришда суд амалиётида келиб чиқадиган айрим масалалар ҳақида” 2008 йил 12 декабрдаги 24-сонли қарори:

23-банди қўйидаги таҳriрda баён қилинсан:

“23. Тарафлар узрсиз сабабларга кўра тадқиқот предметини экспертига топширишдан ёки экспертиза ўтказида шахсан штирик этишдан бош тортган ҳолатларда судлар Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг “Судлар томонидан фуқаролик ишлари бўйича далиллар ва исботлашга оид қонун нормаларини кўллаш амалиёти тўғрисида” 2020 йил 19 декабрдаги 35-сонли қароринин 18-бандидаги тушунтиришга асосланишлари лозим”.

8. Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг “Фуқаролик ишлари бўйича суд ҳаражатларини үндириш амалиёти тўғрисида” 2009 йил 24 ноябрдаги 14-сонли қарори:

10-банди: биринчи хатбошиси қўйидаги таҳriрda баён қилинсан:

“Судга давлат божи тўлланмаган ариза келиб тушганда, судья аризачи қонун билан давлат божини тўлашдан озод қилинган-қилинганини текшириши шарт. Бунда шуни назарда тутиш лозимки, “Давлат божи тўғрисида”ги Қонунда назарда тутилган фуқаролик ишлари бўйича давлат божидан озод қилинган жисмоний ва юридик шахслар рўйхати қатъий ҳисобланади”;

2-бандининг “в” кичик банди қўйидаги таҳriрda баён қилинсан:

“в) ўйнинг ёрдамчи иморатларнинг устига, ёнига қўшимча иморатлар қуриш ёки уларни қайta куриш тўғрисидаги, башарти бунга умумий улуши мулкнинг бошқа иштирокчилари эътироф билдириган бўлса”;

3-бандининг биринчи хатбошиси қўйидаги таҳriрda баён қилинсан:

“Конунчиликда белгиланган тартибида ажратиб берилган ер участ-

муддати тугагунига қадар кучда қолиши иншоатни олиниши лозим”; икkinchi хатбошилари тегишинча учинчи ва тўrтнинчи хатбошилар деб ҳисоблансан.

9. Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг “Вакилликка доир фуқаролик процессусал қонунчилиги нормаларининг судлар томонидан кўллашниши тўғрисида” 2010 йил 14 майдаги 5-сонли қарори 15-бандидаги биринчи хатбошидаги “ва ишга суд мажлисида ишонч билдиривчининг аризасига биноан киришган шахс ҳам” деган сўзлар билан алмаштирилсан;

10. Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг “Судлар томонидан кўллаш амалиёти тўғрисида” 2010 йил 14 майдаги 5-сонли қарори 15-бандидаги биринчи хатбошидаги “ва ишга суд мажлисида ишонч билдиривчининг аризасига биноан киришган шахс ҳам” деган сўзлар билан алмаштирилсан;

11. Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг “Судлар томонидан оталикни белгилашга оид ишларни кўришида қонунчиликнинг кўллашниши тўғрисида” 2011 йил 25 ноябрдаги 8-сонли қарори:

2-банди:

кўйидаги мазмундаги иkkinchi хатбоши билан тўlдирилсан;

“Фуқаролик ҳолати дарапатномаларини ёзиш органи томонидан оталикни белгилаш рад этилганда, ўз оталигини тан олган шахс томонидан маъмурӣ судга шикоят берилиши мумкин”;

икkinchi хатбошиси тегишинча учинчи хатбоши деб ҳисоблансан.

12. Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг “Судлар томонидан фарзандликка олиш ҳақидаги ишларни кўришида қонунчиликнинг кўллаш амалиёти тўғрисида” 2013 йил 11 декабрдаги 21-сонли қарори:

2-бандининг иkkinchi хатбошидаги “тегишинча Қорақалпогистон Республикаси фуқаролик ишлари бўйича суд аризасига кўришида қонунчиликнинг кўллаш амалиёти тўғрисида” деган сўзлар билан алмаштирилсан;

13-бандининг иkkinchi хатбошидаги “тегишинча Қорақалпогистон Республикаси суди, вилоятлар ёки Тошкент шаҳар суди” деган сўзлар “тегишинча Қорақалпогистон Республикаси суди, вилоятлар ёки Тошкент шаҳар судлари” деган сўзлар билан алмаштирилсан;

14. Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг “Шахсни гайрииҳтиёрий тартибида психиатрия стационарига ҳамда сил касаллигига қарши кураш ҳисобланадиган ҳолатларни чекланганларни олиш” деган сўзлар “тегишинча Қорақалпогистон Республикаси суди, вилоятлар ёки Тошкент шаҳар судлари” деган сўзлар билан алмаштирилсан;

15. Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг “Судлар томонидан кўллаш амалиёти тўғрисида” 2019 йил 24 майдаги 12-сонли қарори 20-бандидаги бирinchi хатбошидаги “қонунга кўра (ФПК 260-моддаси)” деган сўзлар “қонун мазмунига кўра” деган сўзлар билан алмаштирилсан;

16. Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг “Суднинг ҳал қилув қарори ҳақида” 2019 йил 24 майдаги 12-сонли қарори 20-бандидаги бирinchi хатбошидаги “қонунга кўра (ФПК 260-моддаси)” деган сўзлар “қонун мазмунига кўра” деган сўзлар билан алмаштирилсан;

17. Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг “Фуқаролик ишлари бўйича бирinchi хатбошидаги таҳriрda баён қили

Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг  
ҚАРОРИ

## Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг фуқаролик ишлари бўйича айрим қарорларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида

◀ (Бошланиши 1 ва 4-бетларда)

15-банди қўйидаги таҳрирда  
баён қилинсин:

"15. Конунга мувофиқ (ФПК  
400-моддаси), биринчи инстанция  
суди ажрими устидан суднинг ҳал  
қилув қароридан алоҳида апелляция  
ва кассация тартибида шикоят  
қилинши мумкин, башарти про-  
цессуал қонунду бўтгридан-тўғри  
назарда тутилган бўлса ёки ажрим  
ишининг кейнинг ҳаракатланишига  
тўсқинлик қилас.

Бундай ажримларга қўйидаги  
лар киради:

аризани қабул қилишни рад  
этиш тўғрисидаги;

аризани қайташи тўғрисидаги;

иш юритиши тўхтатиб турish  
тўғрисидаги;

суд жаримасини солиш тўғриси-  
даги;

жаримадан озод қилиш ёки  
унинг миқдорини камайтиришни  
рад этиш тўғрисидаги;

иш юритиши тугатиш тўғриси-  
даги;

ўтказиб юборилган процессуал  
муддатни узайтириш ёки тиклашни  
рад этиш тўғрисидаги;

ҳал қилув қарорининг ёзувидағи  
хатолар ва очик арифметик хато-  
ларни тузатиш тўғрисидаги;

кўшимча ҳал қилув қарор қабул  
қилишини рад этиш тўғрисидаги;

ҳал қилув қарорини тушунтириш  
тўғрисидаги;

ҳал қилув қарори ижросини ке-  
чикириш ва унинг бўлиб-бўлиб  
ижро этилиши, уни ижро этиш усу-  
ли ва тартибини ўзгартириш тўғри-  
сидаги;

ҳал қилув қарорининг қайтарма  
ижроси тўғрисидаги;

ижро варақасининг ёки суд  
бўйргининг дубликатини бериш  
тўғрисидаги;

ҳал қилув қарори, ажрим ёки қар-  
орни янги очилган ҳолатлар бўйи-  
ча қайта кўриш ҳақидаги аризани  
қаноатлантириш ёки рад этиш  
тўғрисидаги;

даъвони таъминлаш масалалари  
бўйича;

суд бўйргини бекор қилишни  
рад этиш тўғрисидаги;

суд харажатлари билан боғлиқ  
масалалар бўйича;

апелляция шикоятини қайташи  
тўғрисидаги;

ҳамамлик судининг ҳал қилув қар-  
ори билан боғлиқ иш бўйича;

чет давлат ҳамамлик судларининг (ар-  
битражларининг) ҳал қилув қарор-  
ларини тан олиш ва ижрога қара-  
тиш тўғрисидаги;

ижро варақасини ижрога топши-  
ришнинг ўтказиб юборилган муд-  
датини тиклашни рад этиш тўғри-  
сидаги;

ижро ишини юритиши тўхтатиб  
туриш ва тугатиш ҳақидаги маса-  
лалар бўйича;

ижро ишини юритиши тиклашни  
рад этиш тўғрисидаги ва бошқа-  
лар;

Судларнинг ёзтибори шунга  
қаратилсинки, қонунга мувофиқ  
ФПК 122-моддасининг 5, 6, 7 ва  
10<sup>2</sup>-бандларida назарда тутил-  
ган асослар бўйича аризани кў-  
расдан қолдириш ҳақидаги суд  
ажрими устидан хусусий шикоят  
(протест) берилиши мумкин (ФПК  
123-моддасининг учинчи қисми);"

16-банди қўйидаги таҳрирда  
баён қилинсин:

"16. Биринчи инстанция суди-  
нинг хусусан, қўйидаги ажримлари  
устидан суднинг ҳал қилув қароридан  
аплоҳида шикоят қилинмайди:  
аризани иш юритиши қабул қи-  
лиш ва иш кўзгатиш тўғрисидаги;  
ишини суд мухокамасига тайёр-

лаш тўғрисидаги;  
ишини суд мухокамасига тайин-  
лаш тўғрисидаги;

бир неча ишларни бирлаштириш  
ва бир неча талабларни ажратиши  
тўғрисидаги;

ишини ёпиқ суд мажлисида кўриш  
тўғрисидаги;

далилларни таъминлаш тўғри-  
сидаги;

суд топшириги тўғрисидаги;

жавобгарни (карздорни) киди-  
риш тўғрисидаги;

ишига дахлор бўлмаган жавоб-  
гарни алмаштириш тўғрисидаги;

хуқуқий ворислар, учинчи шахс-  
лар ва вакилларнинг процесса ки-  
риши тўғрисидаги;

рад қилишни қабул қилиш ёки  
рад қилиш тўғрисидаги;

ишини мазмунан кўришни тиклаш  
тўғрисидаги;

ишини сиртдан иш юритиши тарти-  
бида кўриш тўғрисидаги;

сиртдан қабул қилинган ҳал қи-  
лив қарорини бекор қилиш ҳақи-  
даги ёхуд сиртдан қабул қилинган  
ҳал қилув қарорини бекор қилин-  
шини рад этиш тўғрисидаги;

ашёвий далилларни сақлаш ва  
уларни қайташи тўғрисидаги;

жаримадан озод қилиш ёки унинг  
миқдорини камайтириш тўғриси-  
даги;

шахсни мажбурий келтириш  
тўғрисидаги;

ишига бошқа шахсларни жалб қи-  
лиш тўғрисидаги;

видеоонференсалоқа режими-  
да суд мажлисида иштирок этиш  
тўғрисидаги;

ишини соддалаштирилган иш  
юритиши тартибида кўриш ёки  
даъво ишини юритишининг умумий  
қоидалари бўйича кўриши ўти-  
ши тўғрисидаги ва бошқапар".

16. Ўзбекистон Республикаси  
Олий суди Пленумининг "Суд-  
лар томонидан фуқаролик ишлари  
бўйича қонуний кучга кирган  
суд ҳужжатларини янги очилган  
холатлар бўйича қайта кўришини  
тартибида солуву қонун ҳужжат-  
ларини кўллаш тўғрисида" 2019  
йил 24 декабрдаги 25-сонли қар-  
ори:

2-бандининг биринчи хатбо-  
шиси қўйидаги таҳрирда баён қи-  
линсин:

"Ишида иштирок этган шахслар  
қонуний кучга кирган ҳал қилув қар-  
ори, ажрим ёки қарорни (бундан  
буён матнда суд ҳужжатини деб  
юритилади) янги очилган ҳолатлар  
бўйича қайта кўриш тўғрисидаги  
аризани билан судга мурожаат қи-  
лиш хуқуқига эга".

3-банди:

учинчи хатбошиси чиқариб  
ташлансин;

тўртинчи хатбошиси тегишин-  
ча учинчи хатбоши деб ҳисоблан-  
син.

17. Ўзбекистон Республикаси  
Олий суди Пленумининг "Судлар  
томонидан фуқаролик ишлари  
бўйича далиллар ва  
исботлашга оид қонун норма-  
ларини кўллаш амалиёти тўғри-  
сида" 2020 йил 19 декабрдаги  
35-сонли қарори 3-бандининг  
биринчи хатбошиси қўйидаги  
таҳрирda баён қилинсин:

"Гуваҳларни сўрок қилиш суд  
томонидан ФПК 229-231-моддалар-  
ида белгиланган тартибида амал-  
га оширилади. Гуваҳларнинг суд  
томонидан далилларни таъмин-  
лаш ёки суд топшириги тартибида,  
шунингдек, нотариус томонидан  
далилларни таъминлаш тартибида  
(Ўзбекистон Республикасининг  
"Нотариат тўғрисида"ги Қонун  
70<sup>2</sup>-моддаси) олинган кўрсатувла-  
ри суд мажлисида ўқиб эшилтири-  
лади".

Тўртинчи қарор, агар қонун ёки  
қарз шартномасида бошқача тар-

► (Бошланиши 1-бетда)

3. Олий суд, Ички ишлар ва-  
зирилиги ва Адлия вазирлигининг  
судланганлик муддатининг туга-  
лланиши ва уни олиб ташлаш  
йўналишида бўюрактия ва сансалорлик  
ҳолатларни кўлатларига чек  
кўйиш, шунингдек, эскирган ва  
замон талабларига мос кел-  
майдиган тартиби таънишларни  
тубдан қисқартириш мақсади-  
да соҳага проактив шаклдаги  
давлат хизматларини кўрса-  
тиш таънишларни жорий этиш  
тўғрисидаги таклифига розилик  
берилсин.

Шундай тартиб ўрнатилсинки,  
унга мувофиқ 2023 йил 1 сен-  
тябрдан бошлаб:

а) судланганлик муддатининг  
утиб кетганлиги ёки судланган-  
ликнинг олиб ташланганлиги  
ҳақидаги маълумотнома суд-  
ланганлик муддати тугаган ёки  
судланганлик олиб ташланган  
сананинг эртасидан кечири-  
масдан тегиши шахснинг Ягона  
интерактив давлат хизматлари  
порталидаги шахсий кабинети-  
га автоматик равишда белул  
юборилади.

Бундай тартиб ўрнатилсинки,  
унга ахборот тизимидан таъниш  
билиши ҳақидаги маълумот-  
лар;

б) судланганлик муддатининг  
утиб кетганлиги ёки судланган-  
ликнинг олиб ташланганлиги  
ҳақидаги маълумотнома суд-  
ланганлик муддати тугаган ёки  
судланганлик олиб ташланган  
сананинг эртасидан кечири-  
масдан тегиши шахснинг Ягона  
интерактив давлат хизматлари  
порталидаги шахсий кабинети-  
га автоматик равишда белул  
юборилади.

Ички ишлар вазирлиги Олий  
суд, Баш прокуратура ва Рақам-  
ли технологиялар вазирлиги билан  
биралинига 2023 йил 1 юни  
га қадар мазкур банд ижросини  
таънишларни жорий этишни  
билишни ҳақидаги маълумот-  
лар;

в) судланганлик муддатининг  
утиб кетганлиги ёки судланган-  
ликнинг олиб ташланганлиги  
ҳақидаги маълумотнома суд-  
ланганлик муддати тугаган ёки  
судланганлик олиб ташланган  
сананинг эртасидан кечири-  
масдан тегиши шахснинг Ягона  
интерактив давлат хизматлари  
порталидаги шахсий кабинети-  
га автоматик равишда белул  
юборилади.

Ички ишлар вазирлиги Олий  
суд, Баш прокуратура ва Рақам-  
ли технологиялар вазирлиги билан  
биралинига 2023 йил 1 юни  
га қадар мазкур банд ижросини  
таънишларни жорий этишни  
билишни ҳақидаги маълумот-  
лар;

г) судланганлик муддатининг  
утиб кетганлиги ёки судланган-  
ликнинг олиб ташланганлиги  
ҳақидаги маълумотнома суд-  
ланганлик муддати тугаган ёки  
судланганлик олиб ташланган  
сананинг эртасидан кечири-  
масдан тегиши шахснинг Ягона  
интерактив давлат хизматлари  
порталидаги шахсий кабинети-  
га автоматик равишда белул  
юборилади.

Ички ишлар вазирлиги Олий  
суд, Баш прокуратура ва Рақам-  
ли технологиялар вазирлиги билан  
биралинига 2023 йил 1 юни  
га қадар мазкур банд ижросини  
таънишларни жорий этишни  
билишни ҳақидаги маълумот-  
лар;

д) судланганлик муддатининг  
утиб кетганлиги ёки судланган-  
ликнинг олиб ташланганлиги  
ҳақидаги маълумотнома суд-  
ланганлик муддати тугаган ёки  
судланганлик олиб ташланган  
сананинг эртасидан кечири-  
масдан тегиши шахснинг Ягона  
интерактив давлат хизматлари  
порталидаги шахсий кабинети-  
га автоматик равишда белул  
юборилади.

Ички ишлар вазирлиги Олий  
суд, Баш прокуратура ва Рақам-  
ли технологиялар вазирлиги билан  
биралинига 2023 йил 1 юни  
га қадар мазкур банд ижросини  
таънишларни жорий этишни  
билишни ҳақидаги маълумот-  
лар;

е) судланганлик муддатининг  
утиб кетганлиги ёки судланган-  
ликнинг олиб ташланганлиги  
ҳақидаги маълумотнома суд-  
ланганлик муддати тугаган ёки  
судланганлик олиб ташланган  
сананинг эртасидан кечири-  
масдан тегиши шахснинг Ягона  
интерактив давлат хизматлари  
порталидаги шахсий кабинети-  
га автоматик равишда белул  
юборилади.

Ички ишлар вазирлиги Олий  
суд, Баш прокуратура ва Рақам-  
ли технологиялар вазирлиги билан  
биралинига 2023



◀ (Бошланиши 1-бетда)

**КИТОБСЕВАРЛИК САМАРАСИ**

"Лисон ут-тайр" достонида тасвирила-нишича, Алишер мактабда ўқиб юрган кезлари муаллим ҳар болага ҳар хил бадий китобларни ўқишини буюради. Кимдир Шайх Саъдий Шерозийнинг "Гуллистон" иёни "Бустон"ини танлайди, ёш Алишер эса, Фаридиддин Атторнинг "Мантиқ ут-тайр" достонини ўқишига тушиди. Бу китоб мутолаасига уш қадар берилиб кетадики, ота-онаси бундан хавотигра тушиб, кўлидан достонни олиб, яширишади. "Фойдаси ўйқ эди, – деб ёзди Алишер Навоий, – чунки мен уни тўлиқ ёдлаб олган эдим".

Хўш, бундай олий даражадаги китобхонлиқ қандай самара берди?

Шоир умрининг сўнгига ана шу болалигида тўлиқ ёдлаб олгани "Мантиқ ут-тайр" жавобида "Лисон ут-тайр" достонини яратди. Халқимиз маънавий хазинаси яна бир буюк мерос билан бойиди.

**КИТОБХОНЛИК ЁШ ТАНЛАМАС**

"Бешикдан кабргача илм ўрган", деган жуда машхур ҳадиси шариф бор. Алишер Навоий ҳам бунга қатъий амал қилган зотлардан бири.

Машхур тарихи Ҳондамирнинг "Ху-лосат ул-ахбор фи баёни аввал ил-ахийр" асарида ёзилишича, Алишер Навоидек буюк қалам соҳиби ўзининг айни камолотга етган даври – эллик оли ёшида кўлида қозуғ қалам билан бир неча ой атоқи олим Атоуллоҳ Ҳу-

## ◀ (Бошланиши 5-бетда)

Энг ёмони, гиёхвандлик кў-часига кириб қолган одам ҳаёт билан жуда эрта видолашади. Статистик маълумотларга қараганда, ҳар йили 200 минг нафардан ортиқ гиёхванднинг ҳаётни завол топмоқда.

Хозирги пайтада дунёда 500 миллион нафардан кўпроқ одам гиёхвандлик балосига йўлиқкан. Уларнинг аксарият кисми айнан куч-куватга тўлган ёшлардир.

Бундан ташкири дунё миқё-сига 57 фоиз жиноятлар гиёхвандлар томонидан содир этилаётгани ҳам ушбу иллатнинг қанчалик хатарли эканидан далолат беради.

БМТнинг Наркотиклар ва жиноячиликка қарши курашиш бошқармаси ёзлон қилган маълумотларга қараганда, дунё бозорида тарқаладиган гиёхвандлик моддаларининг асосий кисми Афғонистонда этиширилмоқда.

Мамлакатимизда соглом турмуш тарзини қарор топтириш, фуқароларнинг ҳаётни хавфисизлигини таъминлаш, уларнинг сиҳат-саломатлигини асрар-авайлаш устувор вазисиға хисобланади.

"Гиёхвандлик" воситалари ва психотроп моддалар тўғрисида", "Фуқаролар соглигини сақлаш тўғрисида", "Озиқ-овқат маҳсулотларининг сифати ва хавфисизлиги тўғрисида", "Сурункали алкоголизм, гиёхвандлик ёки заҳарвандликка мубтalo бўлган беморларни мажбурий даволаш тўғрисида"-ги қонунлар қабул қилингани бунинг ёркин исботидир. Қолаверса, қонунчилигимизда гиёхвандлик воситалари ва психотроп моддалар билан қонунга хилоф равишда мумошлар иборат жиноятлар учун жиноий жавобгарлик бел-

**Тарих тилсимлари**

# НАВОЙ ВА КИТОБХОНЛИК



◀ (Бошланиши 1-бетда)

**КИТОБСЕВАРЛИК САМАРАСИ**

"Лисон ут-тайр" достонида тасвирила-нишича, Алишер мактабда ўқиб юрган кезлари муаллим ҳар болага ҳар хил бадий китобларни ўқишини буюради. Кимдир Шайх Саъдий Шерозийнинг "Гуллистон" иёни "Бустон"ини танлайди, ёш Алишер эса, Фаридиддин Атторнинг "Мантиқ ут-тайр" достонини ўқишига тушиди. Бу китоб мутолаасига уш қадар берилиб кетадики, ота-онаси бундан хавотигра тушиб, кўлидан достонни олиб, яширишади. "Фойдаси ўйқ эди, – деб ёзди Алишер Навоий, – чунки мен уни тўлиқ ёдлаб олган эдим".

Хўш, бундай олий даражадаги китобхонлиқ қандай самара берди?

Шоир умрининг сўнгига ана шу болалигида тўлиқ ёдлаб олгани "Мантиқ ут-тайр" жавобида "Лисон ут-тайр" достонини яратди. Халқимиз маънавий хазинаси яна бир буюк мерос билан бойиди.

**КИТОБХОНЛИК ЁШ ТАНЛАМАС**

"Бешикдан кабргача илм ўрган", деган жуда машхур ҳадиси шариф бор. Алишер Навоий ҳам бунга қатъий амал қилган зотлардан бири.

Машхур тарихи Ҳондамирнинг "Ху-лосат ул-ахбор фи баёни аввал ил-ахийр" асарида ёзилишича, Алишер Навоидек буюк қалам соҳиби ўзининг айни камолотга етган даври – эллик оли ёшида кўлида қозуғ қалам билан бир неча ой атоқи олим Атоуллоҳ Ҳу-

## ◀ (Бошланиши 5-бетда)

Энг ёмони, гиёхвандлик кў-часига кириб қолган одам ҳаёт билан жуда эрта видолашади. Статистик маълумотларга қараганда, ҳар йили 200 минг нафардан ортиқ гиёхванднинг ҳаётни завол топмоқда.

Хозирги пайтада дунёда 500 миллион нафардан кўпроқ одам гиёхвандлик балосига йўлиқкан. Уларнинг аксарият кисми айнан куч-куватга тўлган ёшлардир.

Бундан ташкири дунё миқё-сига 57 фоиз жиноятлар гиёхвандлар томонидан содир этилаётгани ҳам ушбу иллатнинг қанчалик хатарли эканидан далолат беради.

БМТнинг Наркотиклар ва жиноячиликка қарши курашиш бошқармаси ёзлон қилган маълумотларга қараганда, дунё бозорида тарқаладиган гиёхвандлик моддаларининг асосий кисми Афғонистонда этиширилмоқда.

Мамлакатимизда соглом турмуш тарзини қарор топтириш, фуқароларнинг ҳаётни хавфисизлигини таъминлаш, уларнинг сиҳат-саломатлигини асрар-авайлаш устувор вазисиға хисобланади.

"Гиёхвандлик" воситалари ва психотроп моддалар тўғрисида", "Фуқаролар соглигини сақлаш тўғрисида", "Озиқ-овқат маҳсулотларининг сифати ва хавфисизлиги тўғрисида", "Сурункали алкоголизм, гиёхвандлик ёки заҳарвандликка мубтalo бўлган беморларни мажбурий даволаш тўғрисида"-ги қонунлар қабул қилингани бунинг ёркин исботидир. Қолаверса, қонунчилигимизда гиёхвандлик воситалари ва психотроп моддалар билан қонунга хилоф равиша мумошлар иборат жиноятлар учун жиноий жавобгарлик бел-

**Жиноят ва жазо**

# ҚАБОҲАТ ЧОҲИ

**ёҳуд  
гиёхвандлик  
касри**

гиланган.

Шу ўринда ҳаётий мисолга эътибор қаратадиган бўлсан, Тойлок туманида яшаган ака-ука Обид ва Собир Мирзажонов (исм-шарифлар ўзгартирилган) паррандачиликни йўлга кўйишини режалаштиришади. Уларнинг фикри ота-онага ҳам мъякул тушади. Ўзаро маслаҳатдан сўни Обид онаси билан ишлаш учун хорижка кетади ва ҳар ойда укасига пул жунатиб туради. Ўтган йилнинг 17 марта куни хориждан қайтган Обид уйда ҳеч қандай иш қилинмаганини кўриб, ҳайрон бўлади. Тез орада Собир гиёхвандликка бе-рилгани, акаси жўннатган пулни шунга сарфлаётгани маълум бўлади.

Шундан сўнг ака-ука ўртасида келишомчилик билананади. Обид алам устида пулни топиб беришини талаб қилиб, укасиги уйдан ҳайдаб юборади. Шу тарзда ака-ука ўртасидаги низо тобора чигаллашиб бораверади.

Кунларнинг бирда Обид Собирга "бир соат ичада пулни топиб келмасанг, ўлдираман", деб пўлиса қиласди. Бундан қаттиқ

Бахтиёр ИСЛАМОВ  
Робахон МАХМУДОВА  
Халилилло ТУРАХУЖАЕВ  
Икром МУСЛИМОВ  
Шуҳрат ПОЛВАНОВ

**Бош мухаррир:**  
Шодикул ҲАМОРОЕВ

**МУАССИС:**  
Ўзбекистон Республикаси  
Олий суди

Газета 2007 йил 23 февралда  
Ўзбекистон Матбуот ва ахборот  
агентлигига 0224-рақам билан  
рўйхатдан ўтган.

ISSN 2161-6123  
9772161-612006

Газета «Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси  
босмахонасида оғсет усулида босилди.

Манзилимиз: 100097, Тошкент шаҳри, Чилонзор тумани, Чўпонота  
кучаси, 6-йй, Тел.: 71 273-72-29 E-mail: [kuch-adolatda@mail.ru](mailto:kuch-adolatda@mail.ru)

Нашор индекси: якка тартибида - 574, ташкилотпур учун - 575.  
Буюртма: Г-315 Қоф бичими: А-2. Ҳажми: 3 босма табоб.

Сотуда эркин нарҳда. Адади: 8083  
1 2 3 4 5 6 Топшириш вақти: 21<sup>00</sup>. Топширилди: 23<sup>00</sup>.

Газета «Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси  
босмахонасида оғсет усулида босилди.

Манзилимиз: 100097, Тошкент шаҳри, Чилонзор тумани, Чўпонота  
кучаси, 6-йй, Тел.: 71 273-72-29 E-mail: [kuch-adolatda@mail.ru](mailto:kuch-adolatda@mail.ru)

Нашор индекси: якка тартибида - 574, ташкилотпур учун - 575.  
Буюртма: Г-315 Қоф бичими: А-2. Ҳажми: 3 босма табоб.

Сотуда эркин нарҳда. Адади: 8083  
1 2 3 4 5 6 Топшириш вақти: 21<sup>00</sup>. Топширилди: 23<sup>00</sup>.

Газета «Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси  
босмахонасида оғсет усулида босилди.

Манзилимиз: 100097, Тошкент шаҳри, Чилонзор тумани, Чўпонота  
кучаси, 6-йй, Тел.: 71 273-72-29 E-mail: [kuch-adolatda@mail.ru](mailto:kuch-adolatda@mail.ru)

Нашор индекси: якка тартибида - 574, ташкилотпур учун - 575.  
Буюртма: Г-315 Қоф бичими: А-2. Ҳажми: 3 босма табоб.

Сотуда эркин нарҳда. Адади: 8083  
1 2 3 4 5 6 Топшириш вақти: 21<sup>00</sup>. Топширилди: 23<sup>00</sup>.

Газета «Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси  
босмахонасида оғсет усулида босилди.

Манзилимиз: 100097, Тошкент шаҳри, Чилонзор тумани, Чўпонота  
кучаси, 6-йй, Тел.: 71 273-72-29 E-mail: [kuch-adolatda@mail.ru](mailto:kuch-adolatda@mail.ru)

Нашор индекси: якка тартибида - 574, ташкилотпур учун - 575.  
Буюртма: Г-315 Қоф бичими: А-2. Ҳажми: 3 босма табоб.

Сотуда эркин нарҳда. Адади: 8083  
1 2 3 4 5 6 Топшириш вақти: 21<sup>00</sup>. Топширилди: 23<sup>00</sup>.

Газета «Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси  
босмахонасида оғсет усулида босилди.

Манзилимиз: 100097, Тошкент шаҳри, Чилонзор тумани, Чўпонота  
кучаси, 6-йй, Тел.: 71 273-72-29 E-mail: [kuch-adolatda@mail.ru](mailto:kuch-adolatda@mail.ru)

Нашор индекси: якка тартибида - 574, ташкилотпур учун - 575.  
Буюртма: Г-315 Қоф бичими: А-2. Ҳажми: 3 босма табоб.

Сотуда эркин нарҳда. Адади: 8083  
1 2 3 4 5 6 Топшириш вақти: 21<sup>00</sup>. Топширилди: 23<sup>00</sup>.

Газета «Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси  
босмахонасида оғсет усулида босилди.

Манзилимиз: 100097, Тошкент шаҳри, Чилонзор тумани, Чўпонота  
кучаси, 6-йй, Тел.: 71 273-72-29 E-mail: [kuch-adolatda@mail.ru](mailto:kuch-adolatda@mail.ru)

Нашор индекси: якка тартибида - 574, ташкилотпур учун - 575.  
Буюртма: Г-315 Қоф бичими: А-2. Ҳажми: 3 босма табоб.

Сотуда эркин нарҳда. Адади: 8083  
1 2 3 4 5 6 Топшириш вақти: 21<sup>00</sup>. Топширилди: 23<sup>00</sup>.

Газета «Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси  
босмахонаси